

Daniel Haiduc

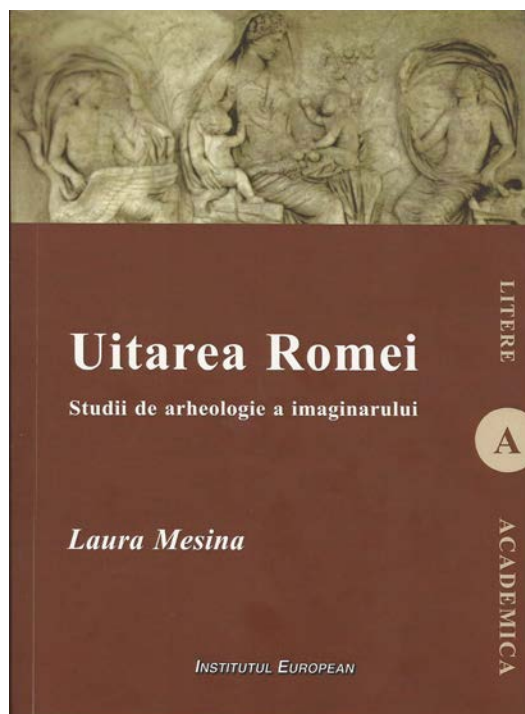
Uitarea Romei

Pornind de la întrebarea „Este posibilă o arheologie a imaginarului?”, cercetarea Laurei Mesina se constituie într-o investigație asupra rădăcinilor profunde ale imaginarului bizantin. Abordarea arheologică ia în considerare atât ritualurile funerare din Grecia antică și din lumea romană în relație cu semantica imaginii, cât și reprezentarea realistă și simbolică a puterii, imaginarul colectiv devenind, din acest punct de vedere, un proces de memorare a gloriei divine sau de glorificare a instituțiilor sale, a comunității și a spiritului ei creativ.

Prin inaugurarea unei noi cetăți a imperiului, care-i va purta numele, împăratul Constantin I dă startul unei despărțiri treptate de Roma, capitală a imperiului timp de aproape trei secole și jumătate. Chiar dacă, la început, acest proces nu are caracterul unui abandon, Roma își va pierde în curând statutul de primă putere civică a imperiului și, pe cale de consecință, și privilegiul sacral al găzduirii ceremonialului de glorificare din cadrul funeraliilor, culme a spectacolului public și măsură a legitimității, garantată de divinitate, de a încununa un destin imperial cu laurii gloriei eterne.

Pentru autoare, cercetarea de tip para-arheologic are potențialul de a dezvălui mai multe despre modul în care s-a configurat imaginarul colectiv, nu doar cu ajutorul culturii orale și a credințelor, ci și al operelor scrise și al reprezentărilor vizuale, al ceremonialurilor publice și al discursurilor despre sacralitate sau al experiențelor singulare (eroice), cunoscute de comunitate direct sau prin intermediul legendelor ori miturilor. În acest sens, căutarea unor răspunsuri legate de modul de formare a imaginarului bizantin este realizată prin sondarea arheologică a mai multor straturi culturale succesive: secolul V-IV î.Ch. - ultima vârstă a democrației grecești; secolele I-IV d.Ch. - principatul roman; secolul IV constantinopolitan; secolele VIII-IX - iconoclasmul și secolul XIV - isihasmul.

Abandonarea vechii capitale de către împărații bizantini a marcat o primă etapă în despărțirea creștinismului timpuriu de antichitatea păgână. Cetatea a fost copiată arhitectural și duplicată simbolic în Bizanț, dar pe alte baze, elene (chiar neo-elene) și

creștine, și, evident, cu o altă ideologie. În cele din urmă, această „uitare” a Romei a durat mai mult de un mileniu, până la redescoperirea ei de către occident, odată cu renașterea italiană.